

ÉNEK-ZENE

II. A VIZSGA LEÍRÁSA

A vizsga részei

Középszint		Emelt szint	
Írásbeli vizsga	Szóbeli vizsga	Írásbeli vizsga	Szóbeli vizsga
120 perc	15 perc	180 perc	20 perc
100 pont	50 pont	100 pont	50 pont

A vizsgán használható segédeszközök

	Középszint		Emelt szint	
	Írásbeli vizsga	Szóbeli vizsga	Írásbeli vizsga	Szóbeli vizsga
A vizsgázó biztosítja	NINCS	NINCS	NINCS	NINCS
A vizsgabizottságot működtető intézmény biztosítja	CD lejátszó	Jól hangolt zongora	CD lejátszó	Jól hangolt zongora

Nyilvánosságra hozandó anyag nincs.

KÖZÉPSZINTŰ VIZSGA

Középszint		
Írásbeli vizsga		Szóbeli vizsga
120 perc		15 perc
I. Zenefelismerés	II. Zenetörténeti szövegalkotás, Általános zenei alapismeretek, Dallamátírás.	Éneklés, műelemzés, lapról olvasás.
20 perc	100 perc	
100 pont		50 pont

Írásbeli vizsga

Általános szabályok

Az írásbeli vizsgán a jelölteknek egy központi feladatsort kell megoldaniuk.

A vizsgát az I. feladatlap (20 perc) megoldásával kell kezdeni. A vizsgadolgozatokat a 20. perc leteltével a felügyelő tanár összegyűjti.

Ezután kerülhet sor a II. feladatlap kiosztására és megoldására. A vizsgázó a II. részen belül a rendelkezésére álló időt (100 perc) tetszése szerint oszthatja meg az egyes feladatok között, és megoldásuk sorrendjét is megváltoztathatja.

Vizsgacsoportonként szükséges segédeszköz: a feladatsor hanganyagának (I. Zenefelismerés) lejátszásához szükséges egy CD-lejátszó, amelyet a vizsgát lebonyolító intézmény biztosít. A feladatsor hangzó anyagát a vizsgát szervező intézmény központilag megkapja.

Az írásbeli feladatlap tartalmi jellemzői

Zenefelismerés

A zenefelismerési feladatban a hangzó (CD-n rögzített) zenei szemelvényeket kell felismerni, megnevezni. A feladat zenei szemelvény hallás utáni felismerése, megnevezése, a feladattól függően a hangszerek, a korszak, a zeneszerző, a mű vagy a műfaj meghatározása.

A bejátszások időtartama 1-1,5 perc. Valamennyi zenei idézet egyszer szólal meg. A bejátszások között időt kell adni a feladatok megoldására. A hangzó anyag illetve a feladatlap minden esetben tartalmazza a szükséges utasításokat, és a feladat megoldására biztosított időt is meghatározza.

Zenetörténeti szövegalkotás

Feladat egy szöveg önálló kidolgozása, megfogalmazása adott szempontok alapján, amelynek címét a vizsgázó a megadott három téma közül választhatja. A feladat megoldásának terjedelme maximum 4-5 oldal.

A dolgozat témája lehet például:

- egy adott zenetörténetikori, stílus, műfaj, népzenei stíluskör, népszokások jellegzetes vonásainak leírása,
- egy, a részletes követelményben megadott zeneszerző életútjának vázlatos bemutatása, egy mű vagy műfaj elhelyezése a szerző életművében,
- egy zenetörténetikori és a kapcsolódó társművészetek összefüggéseinek feltárása.

Általános zenei alapismeretek

Összetett feladatokból álló zenetörténeti és zeneelméleti kérdések.

A feladattípusok lehetnek:

- fogalmi meghatározások (pl. zenei formák, műfajok),
- válaszok illesztése (pl. művek - zeneszerzők párosítása),
- rövid válaszokat igénylő feladatok, kiegészítések,
- zeneelméleti ismeretek.

Dallamátírás

A vizsga során egy egyszólamú, hangnemben maradó, periódus terjedelmű dallamot kell átírni a tanult hangnemekben (2#-2b) betűkottából a vonalrendszerbe violinkulcsban.

Az írásbeli feladatlap értékelése

Az írásbeli vizsgadolgozatokat a szaktanár javítja és értékeli. Az értékelés központi javítási-értékelési útmutató alapján történik. Az írásbeli vizsgarészben 100 pont szerzhető. Az értékelési útmutató rögzíti a szerzett pontok vizsgaponttá történő átalakítását is.

Szóbeli vizsga

A középszintű szóbeli vizsga tételsorának összeállításáról a részletes vizsgakövetelményeket figyelembe véve a vizsgabizottságot működtető intézmény gondoskodik.

Vizsgacsoportonként szükséges segédeszköz egy jól hangolt zongora, mely a műdalénekléshez esetlegesen előírt kíséret megszólaltatásához szükséges.

A tételt a vizsgázónak önállóan kell kifejtenie. A szóbeli feleletkor a felkészülési idő alatt készített jegyzet használata lehetséges.

A szóbeli tételsor tartalmi jellemzői

A tételsor jellemzői

A tétel három altételtől áll („A”, „B”, „C”). A vizsgázónak mindhárom altételtől kell húznia egyet. Az altételsoroknak legalább 20-20 tételt kell tartalmazniuk, melyeknek legalább 20%-át évente cserélni kell. Az altételsornak a követelményrendszer minden témakörét (stíluskörét) érintenie kell.

A” altétel: egy népdal éneklése szöveggel (maximum két versszakkal), emlékezetből, valamint az énekelt népdal elemzése emlékezetből.

B” altétel: egy műdal éneklése a részletes vizsgakövetelményekben megjelölt szintek alapján, továbbá az énekelt anyaghoz kötődő zenei-, és általános művészettörténeti ismeretek kifejtése.

Az altételben szereplő műdalokat úgy kell kiválasztani, hogy azok a részletes követelményrendszerben szereplő valamennyi stíluskört érintsék. Az altételeknek a megfelelő formában kell tartalmazniuk a szükséges mellékleteket (a „B” altételben szereplő műdalok zongorakísérete megfelelő hangfekvésben).

Vizsgacsoportonként szükséges segédeszköz: egy jól hangolt zongora, valamint a műdalok előadásához egy zongorakísérő tanár.

C” altétel: egy periódus terjedelmű, modulációt nem tartalmazó bécsi klasszikus zenei idézet lapról olvasása szolmizálva 2#-2b-ig terjedő hangnemekben.

A szóbeli vizsgarész értékelése

A szóbeli vizsgarészben 50 pont szerezhető. Az értékelés a következő szempontok alapján történik:

A" altétel: Népdal éneklése és elemzése 15 pont

Feladat: Egy népdal éneklése emlékezetből, szöveggel, maximum két versszakkal

Az énekelt népdal elemzése emlékezetből

B" altétel: Egy műdal éneklése és a kapcsolódó ismeretek kifejtése 25 pont

Feladat: Műdal éneklése a vizsgakövetelmények meghatározása szerint

Az énekelt műdalhoz kapcsolódó ismeretek kifejtése

C" altétel: Lapról olvasás 10 pont

Feladat: Egy periódus terjedelmű, modulációt nem tartalmazó bécsi klasszikus zenei

idézet lapról olvasása szolmizálva 2 #-2b-ig terjedő hangnemekben.

EMELT SZINTŰ VIZSGA

Emelt szint		
Írásbeli vizsga		Szóbeli vizsga
180 perc		20 perc
I. Dallamdiktálás Zenefelismerés	II. Zeneelmélet, Zenetörténeti szövegalkotás.	Éneklés, műelemzés, zeneelmélet, lapról olvasás.
60 perc	120 perc	
100 pont		50 pont

Írásbeli vizsga

Általános szabályok

Az írásbeli vizsgán a vizsgázóknak egy központi feladatsort kell megoldaniuk.

A vizsgát az I. feladatlap (60 perc) megoldásával kell kezdeni. A feladatlapokat a 60. perc leteltével a felügyelő tanár összegyűjti.

Ezután kerülhet sor a II. feladatlap (120 perc) kiosztására és megoldására. A vizsgázó a II. részben a rendelkezésére álló időt tetszése szerint oszthatja meg az egyes feladatok között, és megoldásuk sorrendjét is meghatározhatja. A II. feladatlapot 120 perc elteltével a felügyelő tanár összegyűjti.

Vizsgacsoportonként szükséges segédeszköz: a feladatsor hanganyagának (I. Dallamdiktálás és Zenefelismerés) lejátszásához szükséges egy CD-lejátszó, amelyet a vizsgát lebonyolító intézmény biztosít. A feladatsor hangzó anyagát a vizsgát szervező intézmény központilag megkapja. A feladatsorok hangzó anyagát a vizsgán a tanulók közösen hallgatják meg.

Az írásbeli feladatlap tartalmi jellemzői

Dallamdiktálás

A feladat egy egyszólamú és egy kétszólamú, CD-felvételről zongorán lejátszott barokk vagy bécsi klasszikus zenei részlet lejegyzése. Kiválasztásuk a követelményekben meghatározottak szerint történik. Az egyszólamú dallamokat violinkulcsban, a kétszólamút violinkulcsban, vagy violinkulcs és basszuskulcsban kell leírni a megadott előjegyzéssel. Adott a kezdőhang, a kulcs és a metrum.

A dallamokat mindig teljes terjedelemben hallják a vizsgázók: az egyszólamú dallamot 5-8 alkalommal, a kétszólamú zenei részletet 8-10 alkalommal. A dallamdiktálásokat szünetek tagolják.

Zenefelismerés

A zenefelismerési feladatsorban (CD-n rögzített) zenei szemelvényeket kell felismerni és megnevezni. A feladatsor 16 zenei szemelvényt tartalmaz.

A 16 szemelvényből 9 ismert műrészlet (lásd Műjegyzék) és 7 ismeretlen zenei részlet. A tanult művekből válogatott 9 részletet egyenként 1-1,5 perces időtartamban, egyszer hallja a vizsgázó, ennek alapján kell a szerzőt, a címet, a műfajt, a korszakot megneveznie. A 7 ismeretlen zenei anyagot 1-1,5 perces terjedelemben, egyszer hallja a vizsgázó. Ezen belül 4 ismeretlen műrészlet alapján a hangszeret kell megneveznie, felismernie, és 3 ismeretlen

műrészlet alapján a mű korszakra helyezése a feladat.

A hangzó anyag tartalmazza a szükséges utasításokat, és meghatározza a feladatok megoldására biztosított időt is.

Zeneelmélet

Ebben a vizsgarészben a vizsgázónak összetett feladatokból álló feladatsorokat kell megoldania. A feladatok a vizsgázó tudását mérik a hangsorok, a hangközök, a hármashang- és négyeshangzatok, a funkciós rend és a záratok, a formatani ismeretek, a zenei szakkifejezések és a műfajelméleti ismeretek területein.

A feladatok lehetnek:

- hangsorok elméleti ismerete és kottázása,
- hangközök, hármashang- és négyeshangzatok elméleti ismerete és kottázása,
- formatani fogalmak, zenei szakkifejezések és műfajelméleti ismeretek meghatározása.

Zenetörténeti szövegalkotás

A vizsgázó feladata egy szöveg önálló kidolgozása, megfogalmazása adott szempontok alapján, amelynek címét a jelölt a megadott három téma közül választhatja. A feladat megoldásának terjedelme maximum 5-6 oldal.

A dolgozat témája lehet:

- egy adott zenetörténetikori, stílus, műfaj jellegzetes vonásainak leírása,
- egy zeneszerző életútjának vázlatos bemutatása, esetleg egy mű vagy műfaj elhelyezése a szerző életművében belül,
- egy zenetörténetikori és a kapcsolódó társművészetek összefüggéseinek feltárása.

Az írásbeli feladatlap értékelése

Az emelt szintű írásbeli vizsgarészben 100 pont szerezhető. Az értékelés a központi javítási-értékelési útmutató alapján történik. Az értékelési útmutató rögzíti a vizsgarészekben szerzett pontok vizsgaponttá történő átalakítását is.

Szóbeli vizsga

Az emelt szintű szóbeli vizsga központi tételsor alapján zajlik.

A szóbeli vizsga tartalmi és formai jellemzői

A szóbeli vizsga anyagát az „Ének-zene részletes érettségi vizsgakövetelmények” mellékleteként megjelent műjegyzékben található népdalok és műzenei szemelvények adják. A felkészülés során a tanuló a közép- és emelt szint anyagából egyaránt készül.

Az Ének-zene részletes érettségi vizsgakövetelmények „szakkifejezések” című fejezetében szereplő fogalmakat el kell sajátítania a tanulónak. Ezek használatáról a diák mind az írásbeli feladatsorok megoldásakor, mind a szóbeli vizsgarészek teljesítésekor számot ad.

A szóbeli vizsga feltételezi a vizsgakövetelményekben megjelölt teljes zenetörténeti és zeneelméleti tudás birtoklását is.

A tételt a vizsgázónak önállóan kell kifejtenie. A szóbeli feleletkor a felkészülési idő alatt készített jegyzet használata lehetséges.

Vizsgacsoportonként szükséges segédeszköz: egy jól hangolt zongora, valamint a műdalok előadásához egy zongorakísérő tanár.

A tételsor jellemzői

A vizsgázónak a kétféle tételtípusból, A és B altételekből kell húznia egy-egy tételt. Az „A” altétel összetett, mivel öt feladatot tartalmaz. A „B” altétel maga a 6. feladat.

Minden tételtípusnak legalább 20 tételt kell tartalmaznia. Az altételsoroknak a követelményrendszer minden témakörét - stíluskörét tartalmazniuk kell.

A tétel jellemzői

Az „A” al tétel öt feladatot tartalmaz:

1. feladat:

Egy népdal éneklése és elemzése emlékezetből a részletes vizsgakövetelményekben megjelölt szempontok szerint,

2. feladat:

Egy műdal éneklése emlékezetből szöveggel, zongorakísérettel, a dal elemzése kotta alapján,

3. feladat:

Műzenei szemelvény éneklése (vagy hangszeres bemutatása) emlékezetből szöveggel, abszolút névvel vagy szolmizálva,

4. feladat:

Modális hangsorok éneklése szolmizálva,

5. feladat:

Adott hangnem egy-egy alaphelyzetű hármashang-, illetve négyeshangzatának éneklése szolmizálva és hangnévvel, oldással.

A műdalt és a szemelvényt a tételsor összeállításakor különböző stíluskorszakból kell választani. A szükséges mellékleteket megfelelő formában a tételeknek tartalmazniuk kell (pl. a műdalok partitúrája, zongorakíséretnek közép hangfekvésben).

A „B” *altétel* egy feladatot tartalmaz:

6. feladat:

Egy műzenei részlet lapról éneklése a követelményrendszerben meghatározottak szerint.

A szóbeli vizsgarész értékelése

Az értékelés központi értékelési útmutató alapján történik. Az emelt szintű szóbeli vizsgarészben 50 pont szerezhető a következő megosztásban:

A” altétel:

1. feladat: Népdal 10 pont

Egy népdal éneklése emlékezetből szöveggel, két versszakkal

Az énekelt népdal elemzése emlékezetből

2. feladat: Műdal 10 pont

Egy műdal éneklése emlékezetből, szöveggel, egy versszakkal

Az énekelt műdal elemzése kottából

3. feladat: Műzenei részlet 5 pont

Egy műzenei részlet éneklése emlékezetből, szolmizálva

4. feladat: Modális hangsorok 5 pont

Két modális hangsor éneklése szolmizálva felfelé és lefelé

5. feladat: Hármashang- és négyeshangzatok 10 pont

Hármashangzat éneklése szolmizálva és hangnévvel

Négyeshangzat éneklése szolmizálva és hangnévvel

B” altétel:

6. feladat: Lapról olvasás 10 pont